

VANA JA RIKAS KÜLA TÕRMA

Tõrma küla esmamainitakse kirjalikult Läti Henriku Liivimaa kroonikas 1219. aasta suvel. Sellest räägitakse kui suurest ja mitme tänava-ga asulast. Tõrma on üks muistiserikkamaid külasid Lääne-Virumaal, küla territooriumile jäävad kaks tarandkalmet, oletatakse, et on veel kolmaski. Lisaks on avastatud kolm aardeleidu, milles kõigis esineb hõbeehteid 12.–13. sajandist. Tõenäoliselt peideti need vahetult enne muistset vabadusvõitlust.

Lisaks on esinenud juhuleide: kivist kirves, viljahõõrumiskive, šlakki, valuvorm jne. Muistse leiumaterjali rohkust arvestades võeti Tõrma küla 1996. a muinsuskaitse alla.

18. sajandil hakkab Tõrmas tasapisi arenema tööstus. Vilja jahvatamiseks rajati kolm tuulikut, millest viimane hävis 1980. aastal kulupõlengu tagajärjel. 19. sajandil oli küla ojal kaks vesiveskit kuni ajani, mil kaevati uus säng allikale ning vesi juhtiti vesirehele. Lisaks vilja jahvatamisele tegutsesid kahes talus kohvivabrikud ning ka üks tärglisevabrik.

Nõukogude võimu ajal oli küla ainsaks ettevõtteks Tõrma karusloomakasvandus. 1949. aastal loodi külades kolhoosid – alguse sai Tõrma kolhoos, kuid juba 1950. aastal ühines see Karitsa kolhoosiga ning sealt edasi, kuni tekkis ümberkaudsete külade liitumisest Energia kolhoos, mis tegutses nõukogude aja lõpuni.

Küläs asuvad hiiemägi, kus on säilinud algupärane taimkate, ning Tõrma allikad ja karstid, mis on veesäilitusalana kaitse alla võetud.